RUSKI INWALID

No. 286.

CZWARTEK. 2 Grudnia 1820 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Treść. Wiadomości Zagraniczne: Francija. Angliia. Hiszpaniia. Włochy. Portugaliia. Wyspy Ś. Heleny Turcyia.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

FRANCYIA.

z Baionny, 16 Listopada.

Poczta Madrycka która iescze pozawczora miała tu przybydz, zatrzymaną została w okolicach Vittoria przez dwunastu nieznaiomych ludzi porządnie ubranych. Ci niczego więcey niepotrzebowali od pocztylionów iak tylko, aby im oddali pakę z listami z Madrytu, co skoro otrzymali, odesłali zaraz do Vittoria, niedomagaiąc się z resztą ani pieniędzy ani innych posyłaiących się rzeczy. To wydarzenie stało się przyczyną rozmaitych pogłosek i domysłów.

Dowiedzieliśmy się poźniey że z liczby tych dwunastu awanturników, iuż schwytano 10.

ANGLIIA.

z Londynu, 21 Listopada.

Admiralicyia tuteysza iuż wydała na widok publiczny litografowaną kartę ieograficzną morską, na którey oznaczona iest ostatnia podróż wyprawy naszey połnocney. Na tey to karcie widać, że Zund Lankastra ma długości 150, a szerokości od 20 do 25 mil angielskich. Okręty nasze opuściwszy tę ciaśninę posunęli się 100 mil ku południowi; po tem powrócili znowu na mieysce pierwszego pobytu i puścili się prostą liniią ku zachodowi. Pomimo knuiące się intrygi w celu zmnieyszenia w oczach publiczności zasług tych żeglarzy i ważności ich odkryć; każdy się przekonywa, że podróż ich nawet we względzie handlowym znaczny przyniosła pożytek. Ufność iaką doświadczenie Kapitana *Rossa*, umiało wzbudzić w handlarzach truduiących się połowem wielorybów, zachęciła ich do posunienia się w tym roku aż do uyścia ciaśniny Lankastra. Ta z ich strony odwaga, zupełnie nagrodzoną została, powrócili bowiem z nierówmie większym ładunkiem aniżeli wszystkich lat poprzednich.

Porucznik okrętu *Parry* który powrócił teraz z ostatniey wyprawy północney, puścił się był na morze 1 maia 1819 roku. Aby dostać się do wyspy na którey zimował i którą od imie-

nia pierwszego Lorda admiralicyi nazwał wyspą *Melville*, musiała osada okrętu iego przebrnąć dwie mile angielskie rozbiiaiąc lod dwie stopy maiący grubości. Jelenie północne niezmiernie chude i niesmaczne, były iedynym pokarmem znayduiącym się w owych stronach. Maytkowie obu okrętów zasiali byli i zasadzili rozmaite zieleniny w okręcie, które im w czasie pobytu na wyspie pomienioney służyły za sałatę i ochraniały od szkorbutu.

Na list Hrabiego *Liverpool* przez który donosił Królowey, że Rząd niemoże iey wyznaczyć na mieszkanie zamku, odpowiedziała N. Pani — (iak mówią niektóre pisma publiczne) ieszcze w dobitnieyszych wyrazach, i bardziey ieszcze zniewalaiącym sposobem domagała się o spełnienie swey prosby. Gazeta *The Times* utrzymuie, że odpowiedz Lorda *Liverpool* w tey mierze była ostatnią i naydotkliwszą z krzywd wyrządzonych Królowey. N. Pani (są słowa tey gazety) zawsze iest Królową Angielską i utrzyma ten tytuł do końca życia. A więc według praw Boskich i ludzkich, powinna mieć pałac i gdyby się nawet podobało iey wziąść Charletonhouse, niktby zapewne nieśmiał iey się sprzeciwić.

Morning Chronicle twierdzi, że Królowa w materyi wyznaczenia iey na przyszłość funduszów odpowiedziała na uwagi Lorda *Liverpool* w następuiący sposób: Królowa przez czas teraznieyszego zasiadania parlamentu, przestawała na summach które iako Xiężna *Wallii* pobierała, niepoczytuiąc tego bynaymniey za uchybienie godności swoiey; lecz teraz kiedy się dowiedziała że Ministrowie chcą zamknąć parlament, niewyznaczywszy dla niey przyzwoitych funduszów; myśli, iż byłoby niesprawiedliwością z iey strony, gdyby pobierała pieniądze, niewyznaczone od parlamentu. A tak ieśli Ministrowie postanowią wydawać pierwiey iey przynależne, lub inne iakie summy bez postanowienia parlamentu, Królowa uważać to będzie za wyraźne swey osoby nieuszanowanie i uchybienie godności korony.«

W iedney gazecie Ministrowskiey czytamy następuiący artykuł względem sprzeczki: tego przedmiotu:

»Zpewnością prawie twierdzić można, że przyiaciele Królowey, a szczególnie niektorzy z wydawców gazet oppozycyynych z duszy pragną, aby N. Pani udała się sama, ku bramnice którego kolwiek z pałaców Królewskich i wzbudziła tam zamieszanie. Wszyscy o tem wiedzą że wszystkie pałace należą do Króla, że Królowa iest poddaną iego i że separacyia między N. ma żonkami potwierdzona iest aktem parlamentowym. Nadto, zdaie się że niema potrzeby przedsiębrania takiego zamachu. Królowa spokoynie i wygodnie żvie w domu Brandenburgskim i może się doczekać przyszłego posiedzenia parlamentu, kiedy się materyia względem utrzymania iey na przyszłość rozwiąże. Na ten raz przynaymniey życzylibyśmy, aby każda strona działała z przezornością i przyzwoitością, aby tym sposobem zagładzić iak kolwiek przeszłe nader niemiłe przypomnienia. (Ta rada nayzbawienniewszą iest dla stronników Królowey) wszelkie gwałtowne pogrożki ziedney, a buntowniczy ruch z drugiey strony, wydałyby zupełnie przeciwne skutki, należy przeto ile można od nich się usuwać.

Hiszpania.

z Madrytu, 7 Listopada.

Prawo znoszące zakony mnichowskie dotknęło około 223 klasztorów, to iest; klasztory Benedyktynów, Norbertanów, Augustyanów, kongregacyi Tarragońskiey i Saragoskiey, tudzież klasztory zakonów woyskowych Sgo Jakoba, Calatrawa, Alkantara, Sgo Jana Jerozolimskiego, i wszystkie zakony przyymuiące w gościnę pielgrzymów. Utrzymały się cztery zakony żyiące z iałmużny.

W Walencyi zaszły w tych dniach znaczne nieładу. Biskup tameczny oświadczywszy się przeciwko teraznieyszemu porządkowi rzeczy skazanym został na opuszczenie Hiszpanii, a cały maiątek iego skonfiskowano. Mieszkańcy niektórzy co zapewne dzielili iego sposób myślenia, pokuszali się zburzyć pomnik konstytucyyny, a przyiaciele strony przeciwney opieraiąc postępkom tych współobywateli i powstaiąc się przeciwko Biskupa wzniecili tak wielkie zamieszanie, iż zwierzchność musiała użyć siły zbroyney do poskromienia tych wszystkich nieładów.

Król nasz lepiey się ma cokolwiek w swoiem zdrowiu; lecz dotąd iescze bawi w Eskuryialu. Słychać, że N Pan powróci na 20 b. m. do Madrytu.

Włochy.

Królestwo Oboiey Sycylii.

Sessya Parlamentu naszego d. 23 Października była żywa, a dał do tego powód Deputowany Pułkownik Gabryel Pepé, powstawszy przeciw słabości rządu. — »Zagrożeni iestesmy (rzekł on) od potężnych nieprzyiaciół wszelkiego rządu konstytucyynego. Podstawą wol-

ności naszey iest berło Parlamentu narodowego, i energiia władzy wykonawczey. Zanadto Parlament ufa, i nic stanowczego nie przedsiębierze. a władza wykonawcza iest opieszała w działaniu: oto ieszcze nie rozpuściła wysłużonych żołnierzy; oto ieszcze twierdz nie opatrzyła; oto legiony nie są ieszcze urządzone, ani w obrotach woyskowych należycie wyćwiczone. Oto ieszcze nie posłano woyska na granice; oto dozwalaią stygnąć zapałowi obywatelskiemu. Co do mnie, na naypierwszy odgłos woyny opuszczę to szanowne zgromadzenie, i póydę bronić wolności narodowey, którą albo obronię z innymi, albo umrę.«

Deputowany Castagna rzekł:—Przede wszystkiem potrzeba, ażeby woysko na stopie woienney stanęło, i żeby dowodztwo nad niém powierzone było Jenerałowi Wilhelmowi Pepé, którego obecność zaspokoi umysły tych, którzy się obcego napadu lękaią.

Deputowany Dragonetti naganiał także parlamentowi, iż czas obrad trawi na drobnostkach, kiedy krytyczny stan skarbu i polityczne położenie narodu całklem uwagę iego zaymować powinny.

Na to wszystko, w te słowa odezwał się Prezes Parlamentu: — »Spokoyność umysłu i roztropność są naypierwszemi cnotami tego, kto chce bydź prawdziwie pożytecznym oyczyznie. Wyznaię, iż nie iesteśmy na łożu wysłanem różami, ale też nie cierniami. Wiemy, iż teraz właśnie ziechali się na naradę monarchowie, których mądrość i umiarkowanie ręczą nam za to, iż spokoyności Królestwa Oboiey Sycylii nie zachcą naruszyć. Gdzież to są woyska, które na nas uderzyć myślą? Słuszność sprawy naszey zaręcza nam bezpieczeństwo. Ktoby się odważył naypierwey wystrzelić z działa do narodu umieiącego szanować święcie prawa innych, temu cała Europa złorzeczyłaby. Pokoy teraźnieyszy kosztował Europę 30 lat woyny i nieszczęść. Chcemyż, wolność naszę ocalić i utrzymać? strzeźmy granic naszych, nie zaczepiaymy nikogo, i nikogo nie zagrażaymy. Zły duch zniweczył był pokóy wszystkich narodów; iakiż będzie dobroczynny duch, który utrzymać go nauczy? Władza wykonawcza czuwa nad obroną, naszą, trudni się połączeniem wszystkich sposobów do dania odporu, i zapewnienia nam owych dni szczęśliwych, do iakich mamy prawo. Czekaymy; to iest powinnością naszą; a nie uwodźmy się ani dumą, ani trwogą. Trwoga mogłaby się stać dla nas naypierwszą utraty wolności naszey przyczyną. Spokoyność umysłu i odwaga oto są naylepsze obrony naszey sposoby. Zaufaymy woysku naszemu. Jest one teraz tyle silno, iż ziednać uszanowanie dla niepodległości naszey potrafi. Ufaymy w słuszność sprawy naszey. Wstrzyma ona ambicyą każdego, ktoby powziął myśl nieprzyiacielskiego napadu. Gdyśmy stale bronić nas postanowili, powinniśmy okazać Europie, że ani powiększyć kraiów naszych, ani kogoż kolwiek obrazić nie myślemy. Taka to iest prawdziwa niepodległości i bezpieczeństwa naszego podstawa.«

Tu Deputowani powstali i wykrzyknęli, iż takie iest wszystkich członków Parlamentu życzenie, a Prezes rzekł:—»Dziękuię za to szanownym kollegom moim, bo oddaią słuszność uczuciom moim, które dalekie są od zuchwałey dumy, ale i podłey trwogi.« (Tu powszechne okaski słyszeć się dały).

Wszedł potem do mównicy minister sprawiedliwości, i czytał zdanie sprawy o proiekcie prawa względem ustanowienia Sądu Przysięgłych.

Zatrudniaią się teraz u nas gorliwie urządzeniem siły zbroyney. Powszechny zapał ożywia równie woysko, iak i cały naród. Stoiące pod bronią liniowe woysko, a złożone ze 45,000 ludzi, podzielono iest na cztery korpusy. Pierwszy pod wodzą Gabryela Pepé bronić będzie granic; drugi pod dowództwem Jenerała Carascosa zaiąć ma przeyście przy San Germano; trzeci pod dowództwem Jenerała Filangieri zaymie obie Abrusso; czwarty nakoniec pod Jenerałem Milani stać będzie w okolicy Otrantu, Brindisi i Tarentu. Oprócz pomienionych korpusów, zostawać będzie pod bronią 200,000 milicyi, a dowodzić nią ma Jenerał Wilhelm Pape. Pięćdziesiąt tysięcy Węglarzy (Carbonari) utworzyć chcą korpus Geryllasów dla prowadzenia woyny na wzór Hiszpanów. Uskarża się rząd na niedostatek artylleryi i broni, bo całe woysko nie ma nad 30,000 karabinów, ale oczekuią teraz na 50,000 z francuzkich fabryk; iakoż ich część iuż nawet wypłynęła z Marsylii. Prócz tego, kraiowe ludwisarnie są nader czynne, bo dostarczaią co miesiąc 6,000 karabinów. Milicya i Geryllasy uzbroieni bydź maią w strzeleckie karabinki z bagnetami. Ci, którym na broni zbywać będzie, staną z spisami, widłami i t. p. Nie iest to woyna prowadzona dla iakowego interesu z obcym narodem, ale iest to powszechna obrona swobód i własno-

ści naszych. Za wkroczeniem woysk obcych do nas, milicya i woysko zaymie wąwozy w górach apenińskich przy Avelino, Nolla i Bagnoli. Codziennie przybywa do woyska z różnych stron Królestwa młodzież neapolitańska. Tych, którzy weśli świeżo w służbę woyskową, ma iuż bydź 1,200, wszyscy młodzi. Przywieziono na okrętach z Palermu do Neapolu 120 dział, i 1,200 beczek prochu.

Dnia 29go Października Królewic Namiestnik był na Polu marsowém w Neapolu, gdzie 18,000 piechoty, 4ry baterye artylleryi, i kilka pułków iazdy popis odprawiało. Woysko to ma wyyść wkrótce na granice.

Prowincya nasza Kalabrya iest kraiem zupełnie górzystym. Kanonik Minichini, i oba bracia Pepé, są rodem z Kalabryi. Przytaczamy opis tey prowincyi z dziełka przed trzema laty wydanego przez Pana Ruffo, z którego każdy może się przekonać o charakterze i duchu tego ludu dzielnego:—»Zrodzony ia pomiędzy Kalabryyczykami, ludem na »pół ieszcze dzikim, ludem aż do srogości walecznym, zapamiętałym i nieznaiącym miary »w namiętnościach, wychowałem się wpośród »nich przykładem cnot bohatyrskich, ale »razem i srogich czynów. Codziennie ogladały oczy moie mordestwa, krew, nieubłaganą »nienawiść; widziałem nieraz morderców właśnych ich przyiaciół, braci i oyców. Z drugiey zaś strony, widziałem zadziwiaiące przykłady owey stałości dzikiey i oboiętności na »śmierć, przykłady niedoświadczanych w innych kraiach wierności, szlachetnego poświęcenia się i wytrwałości, nayczulszey przyiaźni »wzniosłości uczuć i wspaniałości, okazywaney »nawet dla nieprzyiaciół. — Bohatyrskie czyny »walecznych ich przodków są iedynym celem »powszechnego rozmyślania i rozmów. Aczkolwiek oddaleni od czasów rzymskich i greckich, wydała Kalabrya rycerzy godnych Al»cyda i Tezeusza. Wiara w czarodzieystwo i »pokazuiących się umarłych nadaie ich umy»słowi cechę iakoweyś nadzwyczayności. Cha»rakter ich malancholiczny; słowem, iest to »lud, którym dwie ostateczności miotaią, bo »równie do naywyższych bohaterskich cnot iest »zdolny, iak i do zbrodni. Miłość oyczyzny »i swobod iest naypierwszą ich namiętnością; »dokąd ich punkt honoru prowadzi, nie ma »tam dla nich żadnych ani przeciwności, ani »zawad, a w czasie walki konaiąc z ran ode»branych, błogosłowią tę chwilę, w którey »mogli życie oyczyznie poświęcić.«

Nayświeższe wiadomosei z Sycylii są zaspokaiaiące. Miasta, które sprzyiały Palermitanom, iuż się poddały. W całey Sycylli trudnią się teraz wybieraniem Deputowanych do wspólnego Parlamentu. Niektórzy iuż nawet przybyli do Neapolu. Oprócz wywięzionych, z Palermu do tegoż miasta 120 barył prochu przywięziono znowu 30,000 karabinów, aprzywiozą ieszcze w lada dzień 30 dział, i kilka tysięcy karabinów, tudzież 1,200 Sycylhan, którzy zaciągnęli się dobrowolnie na obronę wspólney oyczyzny.

Portugaliia.

z Lizbony, 11 Listopada.

Horyzont nasz polityczny dotąd ieszcze iest pokryty chmurami. Słychać że Król nasz ma się protestwać przeciwko wszelkim zmianom politycznym zaszłym tu w ostatnich kilku miesiącach.

Wyspa S. Heleny.

Nayświeższe wiadomości z wyspy Ś. Heleny dochodzą do d. 8 Września Bonaparte był zdrów zupełnie: obieżdza często wyspę, i to bez żadney straży angielskiey. Dom iego nowy był iuż prawie ukończony; ma w nim mieć bardzo piękne mieszkania. Bywa często przy robocie rzemieślników. Pani Bertrand przeieżdza się codziennie z sześciorgiem dzieci, i iest zdrowa. Bonaparte niezmiernie utył, a ieździ często z Panią Bertrand. Urządzenie ogrodu stanowi naygłownieyszą rozrywkę iego.

Turcyia.

z Stambułu, 14 Października.

Dowodzący korpusem woyska oblegaiącego Janinę syn Baby Baszy 16stoletni młodzieniec ziechał do Stambułu w pięknym angielskim poieździe, który oyciec iego Alemu Baszy zabrał. Mile był przyięty od Wgo Sułtana, i wywyższonym został na dostoyność Kapidgi-Baszy, czyli Szambelana.

w Petersburgu.

w drukarni woienney Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.